

Information om yrkeshögskolans utbildningar med syfte att öka andelen studerande med utländsk bakgrund.

Information om yrkeshögskolans utbildningar med syfte att öka andelen studerande med utländsk bakgrund

Redovisning av regeringsuppdrag angående information om yrkeshögskolans utbildningar med syfte att öka andelen studerande med utländsk bakgrund

U2011/1192/SV

I februari 2011 fick Myndigheten för yrkeshögskolan en ändring av regleringsbrevet för 2011 som rörde att sprida information om yrkeshögskolans utbildningar i syfte att öka andelen studerande med utländsk bakgrund i utbildningarna. Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2011.

Beslut om redovisning av regeringsuppdrag angående information om yrkeshögskolans utbildningar med syfte att öka andelen studerande med utländsk bakgrund har fattats av generaldirektören Pia Enochsson efter föredragning av Emma Carlsson. I ärendets handläggning har Anne Christensen, Paula Kossack, Jill Thenander samt Rafal Tomaszewski deltagit. I ärendets slutgiltiga handläggning har även avdelningschef Christer Bergqvist deltagit.

Pia Enochsson
Generaldirektör

Emma Carlsson
Kommunikatör

1 Uppdraget

Myndigheten för yrkeshögskolan har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2011 fått uppdraget att sprida information om yrkeshögskolans utbildningar i syfte att öka andelen studerande med utländsk bakgrund i utbildningarna.

Myndigheten ska till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) redovisa och kommentera sina informationsinsatser och vilka resultat som har uppnåtts senast den 30 december 2011.

2 Övergripande resultat

Bland studerande inom yrkeshögskolan 2010 hade 20 procent utländsk bakgrund. Detta överensstämmer i stort med befolkningen i helhet. Myndigheten för yrkeshögskolans viktigaste fokus är att bidra till att förse arbetslivet med rätt kompetens i rätt tid. Kännedomen om vad som kännetecknar utbildningarna inom yrkeshögskolan och vilket utbud av utbildningar som finns behöver öka. Det finns därmed behov av att göra informationsinsatser för att öka kännedomen generellt, i synnerhet till arbetsliv, allmänhet och studie- och yrkesvägledare. En ökad kännedom om yrkeshögskolan generellt gagnar även personer med utländsk bakgrund. Myndigheten har dock genomfört vissa informationsinsatser, bland annat för att nå den del av målgruppen personer med utländsk bakgrund som har bristande kunskaper i det svenska språket. Informationsinsatser kommer även att göras till utbildningsanordnare och ledningsgrupper samt studie- och yrkesvägledare.

3 Bakgrund och utgångspunkter

3.1 Definition

Under arbetet och i redovisningen används Statistiska centralbyråns (SCB) definition av personer med utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund menas att man är född utomlands eller född i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

3.2 Studerande med utländsk bakgrund i yrkeshögskolan

3.2.1 Analys av statistik

Uppdraget syftar till att öka andelen studerande med utländsk bakgrund inom yrkeshögskolan. För att få mer kunskap om hur denna grupp ser ut i dag inom yrkeshögskolan, har myndigheten beställt statistik från SCB. Statistiken visar att 20 procent av de 16 555 antagna till utbildningar inom yrkeshögskolan år 2010 hade utländsk bakgrund. Detta kan jämföras med att 23 procent av befolkningen i åldersgruppen 15-54 år och 18 procent av högskolenybjörjarna har utländsk bakgrund.

Myndigheten publicerade analysen i sin helhet på yhmyndigheten.se den 17 november 2011; *Analys av utbildningar och studerande med fokus på: Svensk och utländsk bakgrund hos studerande inom yrkeshögskolan*. I analysen avser utbildningar inom yrkeshögskolan både yrkeshögskoleutbildning (Yh-utbildning) och kvalificerad yrkesutbildning (Ky-utbildning).

Statistiken gör det även möjligt att analysera eventuellt behov av riktade informationsinsatser utifrån till exempel geografi, utbildningsområde eller utifrån andra variabler. Vidare kan statistiken fungera som utgångspunkt för mätning av resultatet av genomförda och planerade informationsinsatser.

3.2.2 Varumärkesundersökning

Under hösten 2011 har myndigheten genomfört en varumärkesundersökning som rör kunskap om och attityd till yrkeshögskolan inom tre grupper: "allmänhet", "arbetsgivare" och "utbildningsanordnare och ledningsgrupp". I gruppen allmänhet, som således omfattar potentiella studerande, utgör födda i Sverige eller utomlands en bakgrundsvariabel och undersökningen kan därför användas för att säga mer om eventuella skillnader i kunskap och attityder mellan personer födda i Sverige respektive födda utomlands. Undersökningen genomfördes som telefonintervjuer och åldersspannet i gruppen allmänhet var 15-49 år.

Det är inte möjligt att dra generella slutsatser om skillnaden mellan de födda i Sverige och de födda utomlands då urvalsdragningen inte gjordes med hänsyn till om man är född i Sverige eller inte. Oavsett det kan det dock vara intressant att titta på svaren för att se eventuella tendenser som kan vara intressanta att följa upp ytterligare.

Av de 483 svarande anger 46 personer att de är födda utomlands. Av de 40 svarande födda utomlands svarar 22 personer ja på frågan om de känner till "Yh-utbildning, alltså en utbildning som ingår i yrkeshögskolan", vilket motsvarar 55 procent. Motsvarande siffra för svarande födda i Sverige var 43 procent. Av de respondenter som är födda i Sverige svarade 43 procent ja på frågan "Har du hört talas om Ky-utbildning alltså kvalificerad yrkesutbildning". Motsvarande andel bland de 44 svarande födda utomlands var 25 procent (11 personer).

Utifrån detta underlag tenderar det inte att finnas några anmärkningsvärda skillnader i kännedomen om utbildningar inom yrkeshögskolan beroende på om man är född i Sverige eller utomlands.

4 Behov av informationsinsatser

Varumärkesundersökningen indikerar att i gruppen allmänhet skiljer sig inte kännedomen om Yh-utbildning och Ky-utbildning nämnvärt åt bland personer födda utomlands och personer födda i Sverige.

Oavsett resultatet i varumärkesundersökningen om hur hög kännedomen är i gruppen allmänheten, visar statistiken över studerande inom yrkeshögskolan 2010 att andelen studerande med utländsk bakgrund i stort sett speglar andelen personer med utländsk bakgrund i befolkningen som helhet. Myndigheten har därför gjort antagandet att den information som finns tillgänglig - i gymnasieskolan och i samhället - i samband med att personer söker information för att vidareutbilda sig, i stort når också personer med utländsk bakgrund. Däremot finns det behov av att öka kännedomen om yrkeshögskolan generellt, bland till exempel allmänhet, studie- och yrkesvägledare och i synnerhet hos arbetslivet. Detta gäller även för personer med utländsk bakgrund.

4.1 Tillträde till utbildning

För att öka andelen studerande med utländsk bakgrund inom yrkeshögskolan krävs mer än allmänt hållen information till dessa personer om att yrkeshögskolan finns som utbildningsalternativ på eftergymnasial nivå. Det krävs tydlig information om vad som krävs för att bli antagen. Utbildningsanordnarna är därför också en viktig målgrupp. Det finns stora möjligheter utifrån regelverket för en utbildningsanordnare att till exempel anta en studerande med utländska betyg eller reell kompetens. Men det generösa regelverket ställer också stora krav på kompetens hos utbildningsanordnaren när det gäller att göra bedömningar som rör tillträde till en Yh-utbildning.

Myndigheten ser att det finns behov av att stödja utbildningsanordnare vad gäller möjligheterna att utnyttja det generösa regelverket. Det kan gälla till exempel validering för tillgodoräknande. Inom myndigheten pågår ett arbete med att ta fram riktlinjer och

stöd till utbildningsanordnare vad gäller både tillträde till utbildning och tillgodoräknande av tidigare lärande.

Det är viktigt att dels informera potentiella studerande om vad som krävs för att komma in på en utbildning, men också att informera dem om att det är utbildningsanordnaren som ansvarar för att en adekvat bedömning av ansökan görs.

4.2 Kunskaper i svenska

Gruppen studerande med utländsk bakgrund är heterogen och innehåller allt från personer som är födda i Sverige till nyanlända. Dessa personers situation i Sverige ser troligtvis därmed väldigt olika ut och det finns en stor spridning i kunskaperna i svenska språket. Det går inte att automatiskt förutsätta att personer med utländsk bakgrund generellt har bristande kunskaper i svenska. Detta måste myndigheten ta hänsyn till i arbetet med att sprida information om yrkeshögskolan till målgruppen.

De allra flesta utbildningar inom yrkeshögskolan genomförs på svenska även om möjligheten finns att bedriva utbildning på engelska.

Majoriteten av de personer med utländsk bakgrund som studerar inom yrkeshögskolan har enligt SCB:s statistik vistats i Sverige i mer än tre år, medan bara en procent kan betraktas som nyanlända. Detta kan förstås utifrån kravet enligt 3 kap 2 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan som säger att studerande ska ha "de kunskaper i svenska som behövs" för att tillgodogöra sig utbildningen. Kunskaperna i svenska hos den studerande får inte utgöra ett hinder i utbildningen, till exempel när det gäller kurserna Lärande i arbete (LIA) på en arbetsplats.

Från och med ansökningsomgången 2011 ska myndigheten vid sin fördelning av statsbidrag och särskilda medel ta hänsyn till om en utbildning ger möjlighet till undervisning i svenska med yrkesinriktning parallellt med studierna på Yh-utbildningen. Det finns därmed bättre förutsättningar för studerande med behov av stöd i svenska språket att tillgodogöra sig en utbildning. Syftet med satsningen är att säkerställa att den studerande vid inträde i den tänkta yrkesrollen har de yrkesinriktade språkkunskaper som arbetsmarknaden kräver.

5 Målgrupper för informationsinsatser

Myndigheten ser tre målgrupper som viktiga i arbetet med informationsinsatser i syfte att öka andelen studerande med utländsk bakgrund inom yrkeshögskolan:

- Personer med utländsk bakgrund
- Utbildningsanordnare och ledningsgrupper
- Studie- och yrkesvägledare

Även om de målgrupper myndigheten identifierat har olika fokus och olika verksamhetsområden, sammanfaller ibland deras informationsbehov. De undersökningar myndigheten genomfört antyder till exempel att det kan vara motiverat att informera såväl utbildningsanordnare som vägledare och potentiella studerande om möjligheten till antagning efter bedömning av reell kompetens och om möjligheterna till undervisning i svenska med yrkesinriktning.

6 Genomförda och planerade informationsinsatser

6.1 För personer med utländsk bakgrund

Myndigheten har tagit fram informationstexter riktade till målgruppen för publicering framförallt på webbplatserna yhmyndigheten.se och på yrkeshogskolan.se. Texterna ger generell information om yrkeshögskolan som utbildningsform och informerar samtidigt om antagningsregler, bedömning av utländska betyg, möjligheter till validering och om svenska med yrkesinriktning. Texterna finns på så kallad lättläst svenska, vilket bland annat underlättar för personer med annat modersmål än svenska att ta till sig information. Det finns många faktorer som påverkar en persons studieval, bland annat kan föräldrarna ha stor påverkan. Texterna om Yh-utbildning på lättläst svenska har därför även dessa föräldrar som målgrupp. Texterna kommer också att översättas till engelska och även till andra stora språkgrupper i Sverige. Informationen planeras därmed att finnas tillgänglig på lättläst svenska, albanska, arabiska, bosniska/kroatiska/serbiska, engelska, franska, persiska, ryska, somaliska, spanska och turkiska.

Under tidig höst 2011 genomfördes en tillgänglighetsanalys av myndighetens webbplats yhmyndigheten.se som bland annat visade att myndigheten använder ett byråkratiskt språk. Ett arbete har påbörjats på myndigheten för att förenkla och begripliggöra texterna på webbplatsen, vilket kommer att leda till ökad förståelse för alla och i synnerhet för dem som har svårigheter med det svenska språket.

6.2 För utbildningsanordnare och ledningsgrupper

Myndigheten har också tagit fram informationstexter till utbildningsanordnare som bedriver Yh-utbildning. Informationen riktar sig även till ledamöterna i ledningsgrupperna för utbildningarna, då det är de som beslutar om antagningen av studerande. Informationen tar särskilt upp de möjligheter att anta personer utan svenska betyg eller formell kompetens som yrkeshögskolans behörighetsregler öppnar för. Informationen uppmärksammar också det faktum att Myndigheten för yrkeshögskolan vid sin fördelning av statsbidrag ska ta hänsyn till om en utbildning inbegriper undervisning i svenska med yrkesinriktning. Detta innebär att svenska med yrkesinriktning kan vara en konkurrensfaktor vid en slutbedömning när myndigheten gör sin fördelning över vilka utbildningar som kan erhålla statsbidrag eller särskilda medel.

Myndigheten ger även ut en publikationsserie som heter "Myndighetens syn på..." som ger myndighetens tolkningar och rekommendationer kring olika ämnen som berör yrkeshögskolan som utbildningsform och som har utbildningsanordnare som huvudsaklig målgrupp. En utgåva som är planerad till början av 2012 handlar om behörighet, urval och antagning till utbildningar inom yrkeshögskolan.

6.3 För studie- och yrkesvägledare

Myndigheten har även tagit fram information till myndighetens webbplats som rör studie- och yrkesvägledare. Informationen tar i stort sett upp samma områden som informationen till utbildningsanordnare, men ur den studerandes perspektiv.

Ett arbete pågår inom myndigheten för att kartlägga hur vi bäst når denna målgrupp.

6.4 Övriga informationsinsatser

Under 2011 har myndigheten deltagit i ett antal mässor med främsta målgrupp potentiella studerande, men där även studie- och yrkesvägledare varit viktiga att nå:

- Den 22 februari informerade myndigheten om yrkeshögskolans utbildningar på Noliämässan i Sundsvall. Besökarna var ungdomar på grundskolans senare år och gymnasieskolan, studie- och yrkesvägledare och intresserad allmänhet.

- Under mars deltog myndigheten på Yh-mässor i Stockholm, Göteborg och Malmö arrangerade av utbildningsanordnare i samarbete med tidningen Metro. Både blivande studerande och studie- och yrkesvägledare deltog och myndigheten fick besvara många frågor kring ämnet behörighet. En hel del frågor från studie- och yrkesvägledare berörde studerande med utländsk bakgrund.
- Den 31 maj 2011 deltog Myndigheten för yrkeshögskolan i Arbetsförmedlingens rekryteringsmessa för nyanlända arbetssökande i Stockholm. Myndigheten informerade om bedömning av utländsk utbildning, validering av nyanlända samt om Yh-utbildningar i allmänhet.

Myndigheten deltog också i Sveriges vägledarförenings rikskonferens den 27-28 oktober 2011. De två seminarierna berörde behörighet till yrkeshögskoleutbildning, validering samt bedömning av utländsk eftergymnasial yrkesutbildning.

En första genomgång av den information om yrkeshögskolan som finns på andra myndigheters och organisationers webbplatser (till exempel arbetsförmedlingen.se, informationsverige.se, antagning.se) visar att den ofta är knapphändig. Myndigheten kommer därför att ta fram en kort informationstext tillsammans med länkar till lämpliga sidor på myndighetens webbplats och erbjuda detta för publicering på andra webbplatser.

7 Uppföljning

7.1 Undersökningar och statistik

Genom att beställa statistik från SCB kan myndigheten följa upp andelen studerande med utländsk bakgrund inom yrkeshögskolan. Vidare har myndigheten för avsikt att regelbundet genomföra varumärkesundersökningar av samma typ som gjordes under hösten 2011. Utifrån dess underlag blir det således möjligt att få en uppfattning om den effekt informationsinsatserna har i förhållande till årets undersökningar.

7.2 Svenska med yrkesinriktning

Från och med ansökningsomgången 2011 ska myndigheten vid sin fördelning av statsbidrag och särskilda medel ta hänsyn till om en utbildning ger möjlighet till undervisning i svenska med yrkesinriktning. I ungefär två tredjedelar av ansökningarna 2011 uppger utbildningsanordnarna att man kan erbjuda undervisning i svenska med yrkesinriktning. Då utbildningarna har startat (tidigast hösten 2012) har myndigheten möjligheten att genomföra en fördjupad analys av i vilken grad undervisning i svenska med yrkesinriktning faktiskt genomförs, hur möjligheten till undervisning i svenska med yrkesinriktning utnyttjas av de studerande samt i vilka former undervisningen bedrivs.

I januari 2012 fattar myndigheten beslut om vilka utbildningar som får anordnas inom ramen för yrkeshögskolan. Det finns då möjlighet att göra en kartläggning av vilka utbildningar som faktiskt erbjuder svenska med yrkesinriktning. Dessa utbildningar skulle kunna skiljas ut i sökmotorn på yrkeshogskolan.se.

Svenska med yrkesinriktning kan vara en faktor som möjliggör studier på Yh-utbildning för de personer med utländsk bakgrund som har bristande kunskaper i svenska språket.

Myndigheten bevakar också vilken inverkan resultaten från utredningen "Ökad valfrihet och individuell anpassning av utbildning i svenska för invandrare" som ska redovisas 29 september 2012 kan komma att ha.